

УДК 351.74+342.77

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/433-434

Крістіна ДЕРЕВ'ЯНКО

викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення прав і свобод людини і громадянина завжди були основоположним і першочерговим аспектом в розрізі діяльності органів Національної поліції. Однією із проблем, які періодично збурують суспільну думку в Україні, є одночасно як нестримний розвиток правової системи нашої країни у сфері неухильного дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина, так і вимушена необхідність обмеження останніх в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації.

Зважаючи на той факт, що під час воєнного стану мають місце численні випадки порушення прав людини, хочемо навести декілька прикладів, які допоможуть визначити проблематику даного питання і деякі шляхи їх вирішення. Зокрема, в умовах воєнного стану передбачається порушення конституційного права, яке визначено ст. 33 Конституції України, щодо свободи вільного пересування шляхом введення комендантської години – порядку перебування на вулиці та в громадських місцях у певний час доби, визначеного місцевою військовою адміністрацією. До випадків обмежень прав людини також можна віднести можливість втручання у приватне життя осіб, обмеження права на участь в управлінні державними справами (відсутність виборів та референдумів на період дії воєнного стану), право вільно залишати територію України для військовозобов'язаних осіб, а також вільного пересування, що полягає у введенні особливого режиму виїзду та в'їзду до деяких населених пунктів.

Проте, незалежно від встановлення особливих правових норм, органи Національної поліції мають беззаперечно і неухильно опікуватись охороною, захистом прав, які були обмежені згідно з чинними нормативно-правовими актами, а також активно займатись відновленням порушених внаслідок військових дій прав та свобод. Вони також мають вживати заходів превентивного характеру, як-от:

– активний контроль та недопущення випадків мародерства на території України (особливу увагу потрібно приділяти деокупованим територіям);

– здійснення ретельних поверхневих перевірок на законних підставах для вчасного виявлення та контролю незаконного обігу різних видів зброї, а також дотримання громадянами правил зберігання та носіння вогнепальної зброї;

– здійснення на стаціонарно обладнаних блокпостах перевірок транспортних засобів для виявлення осіб, які можуть незаконно утримуватись, безвісти зниклих осіб, кола осіб, які знаходяться в розшуку;

– здійснення поліцейського піклування щодо категорій осіб, які підпадають під дію Закону України «Про Національну поліцію», тим самим захищаючи конституційні права дітей, осіб із проблемами психічного здоров'я тощо.

– забезпечення виявлення і вчасного повідомлення про виявлені факти катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує честь та гідність, поводження та покарання, забезпечення права на справедливий суд та правову допомогу;

– здійснення заходів виховної тематики, профілактичних бесід з громадянами задля формування новітнього суспільства з підвищеним рівнем правової свідомості, зокрема роз'яснення методів та можливостей звернення до наявних діючих органів у разі порушення прав та свобод, а також підвищення суспільної свідомості та відповідальності щодо дотримання особистісних меж інших громадян.

Виконання поліцією покладених на неї завдань значно покращується шляхом взаємодії органів Національної поліції з іншими суб'єктами, такими як Збройні Сили України, Національна гвардія, Служба безпеки України для організації спільного патрулювання, спільного несення служби на блокпостах, проведення заходів з метою

стабілізації оперативної обстановки, несення сумісної служби під час масових заходів тощо.

Війна безупинно формує дегуманізований погляд на порушення прав та свобод людини, зменшує толерантність до випадків насилля, підвищує терпимість до злочинів. Проте незалежно від цих похідних основним заданням органів Національної поліції є негайне реагування на злочини, протидія, фіксація та розслідування таких, превентивна діяльність, завдяки якій ми обов'язково прийдемо до створення необхідних умов для того, аби кожен громадянин міг жити зі знанням, що його життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека дійсно визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, і нам, як представникам органу виконавчої влади, треба приділяти прицільну увагу вищезгаданим заходам, які й допоможуть забезпечити гідні умови для реалізації прав та основних свобод людини та громадянина.

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

2. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

УДК 351.74+342.78

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/434-435

Микола ДРОК

викладач спеціальних дисциплін
ННІ заочного навчання
та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВЕКТОРИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРУП ПРЕВЕНТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

З метою встановлення партнерських відносин з населенням, здійснюючи одне з основних завдань поліції – надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, у складі Національної поліції з 2017 року виконують свої завдання групи превентивної комунікації. Роль таких груп особливо важлива під час надзвичайних ситуацій, зокрема і під час збройного конфлікту на території України. Поліцейські, які входять до складу таких груп, перебувають всередині надзвичайної ситуації та діють відповідно до заздалегідь розроблених алгоритмів та обставин, що динамічно розвиваються.

Варто відзначити, що діяльність груп превентивної комунікації в умовах дії воєнного стану в Україні є найбільш ефективною під час:

– здійснення заходів з добровільної або примусової евакуації населення з територій, які є зонами активних бойових дій, окупованих територій тощо. У таких обставинах навички спілкування поліцейських, які входять до складу зазначених груп, є ефективними, адже знання психології, особливо психології мас, допомагають уникнути конфліктних ситуацій, масових заворушень, організувати та спрямувати скупчення людей. Вважаємо, що у перші місяці війни під час масової евакуації людей на вокзалах, шляхах сполучення діяльність таких груп допомогла б уникнути тих порушень публічного порядку, які відбувалися, а також уникнути тієї кількості постраждалих, які отримали тілесні ушкодження, та інших негативних наслідків;

– прийняття громадою внутрішньо переміщених осіб, а також під час роботи з внутрішньо переміщеними особами. По-перше, внутрішньо переміщені особи – це особи, які опинилися в складних життєвих обставинах, а тому можуть бути психологічно нестабільними, неспроможними попіклуватися про себе або членів своєї родини. Такі особи потребують сторонньої підтримки. По-друге, приїзд до громади великої кількості внутрішньо переміщених осіб може спровокувати порушення публічного порядку, потребує оперативного застосування заходів з боку місцевої влади. Надання допомоги внутрішньо переміщеним особам з боку груп превентивної комунікації за таких обставин мінімізує негативні наслідки події;

– надання допомоги постраждалим від бойових дій, у тому числі під час ліквідації наслідків влучань російської армії по цивільним об'єктам, які знаходяться на території України.